

УДК 378:331.361

Кузьменко Т. Ю., канд. архітектури, кафедра архітектури будівель та містобудування, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
ORCID: 0000-0003-1749-1128, tancho286@gmail.com

РОБОЧЕ МАКЕТУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ЕТАПІВ ПОШУКУ КОМПОЗИЦІЇ АРХІТЕКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ

Анотація. В умовах типізації та індустріалізації будівельного процесу посилюється проблема якості композиційно-просторових вирішень архітектурних об'єктів. Ця проблема має місце на всіх рівнях творчості та роботи архітектора: від невеликих об'єктів малих форм до значних комплексів та містобудівних об'єктів. У статті розглянуто основні етапи виконання архітектурного проекту, виділено етап творчого пошуку, в якому визначається концепція авторського задуму, що обумовлює композиційне вирішення архітектурного проекту. На цьому етапі робоче макетування є основним інструментом пошуку композиції об'єкта як в цілому, так і взаємозв'язку та кількості його структурних частин. Наведені приклади тем архітектурних проектів, в яких може бути застосовано робоче макетування. На прикладах студентських робіт розглянуто можливості методу та його основні переваги.

Ключові слова: етап творчого пошуку, концепція, композиція, робоче макетування.

UDC 378:331.361

Kuzmenko T. Yu., Phd of Architecture, Department of Architecture of Housings and Urban planning National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic",
ORCID: 0000-0003-1749-1128, tancho286@gmail.com

WORKING MODELLING AS ONE OF THE STAGES OF SEARCHING ARCHITECTURAL OBJECT COMPOSITION

Abstract. In the context of typing and industrialization of the construction process, the problem of the quality of composite-spatial solutions of architectural objects increases. This Problem occurs at all levels of creativity and architectural work, from small, small-scale objects to large complexes and urban development. The article deals with the main stages of the architectural project implementation, identifies the stage of creative search, which defines the concept of the author's design, which determines the compositional decision of the architectural project. At this stage, working layout is the main tool for finding the composition of an object as a whole, as well as the relationship and the number of its structural parts. Examples of architectural design topics that can be used for working layout are given. Examples of student work consider the possibilities of the method its main advantages.

Keywords: creative search stage, concept, composition, working layout.

Вступ. В умовах типізації та індустріалізації будівельного процесу посилюється проблема якості композиційно-просторових вирішень архітектурних об'єктів. Актуальності набувають проблеми підготовки у вищих навчальних закладах конкурентоспроможних фахівців архітектурної діяльності з урахуванням перебудов і

змін, що відбуваються наразі в Україні та світі. Адже архітектурна діяльність за своїм характером є унікальною в силу поєднання в ній пізнавальної, перетворювальної, ціннісно-орієнтаційної, естетичної та комунікативної діяльностей. Архітектурна діяльність як соціально-виробнича система складається із взаємопов'язаних функціональних підсистем: освітньої, проектно-виробничої та соціокультурної [2, с. 351].

Аналіз літератури з проблем дослідження. Питання теоретичних і методичних аспектів підготовки архітекторів в системі вищої освіти знайшли відображення в роботах В. А. Абизова, Л. Г. Бачинської, Ю. М. Білоконя, І. В. Бірілло, В. М. Вадімова М.М. Дьоміна, Г.І. Лаврика, Д.Л. Мелодинського, В. П. Мироненка, та ін. [2, с. 350]. Дослідженню інформативної підготовки архітекторів в Україні присвячені роботи О.В. Кащенко, Ю. М. Ковальова, К. О. Сазонова, В.В. Товбича, В. О. Тімохіна [4, с. 89] та інших. Проте вплив робочого макетування як ефективного інструменту вироблення концепції та на її основі - відповідної композиції архітектурного об'єкту недостатньо висвітлений в методичній літературі, або дещо забутий. Почали зватися роботи з суміжних галузей наук, зокрема психології та педагогіки: Е. Баженової [1], Н. Качуровської [3], В. Литвина [4] та ін.

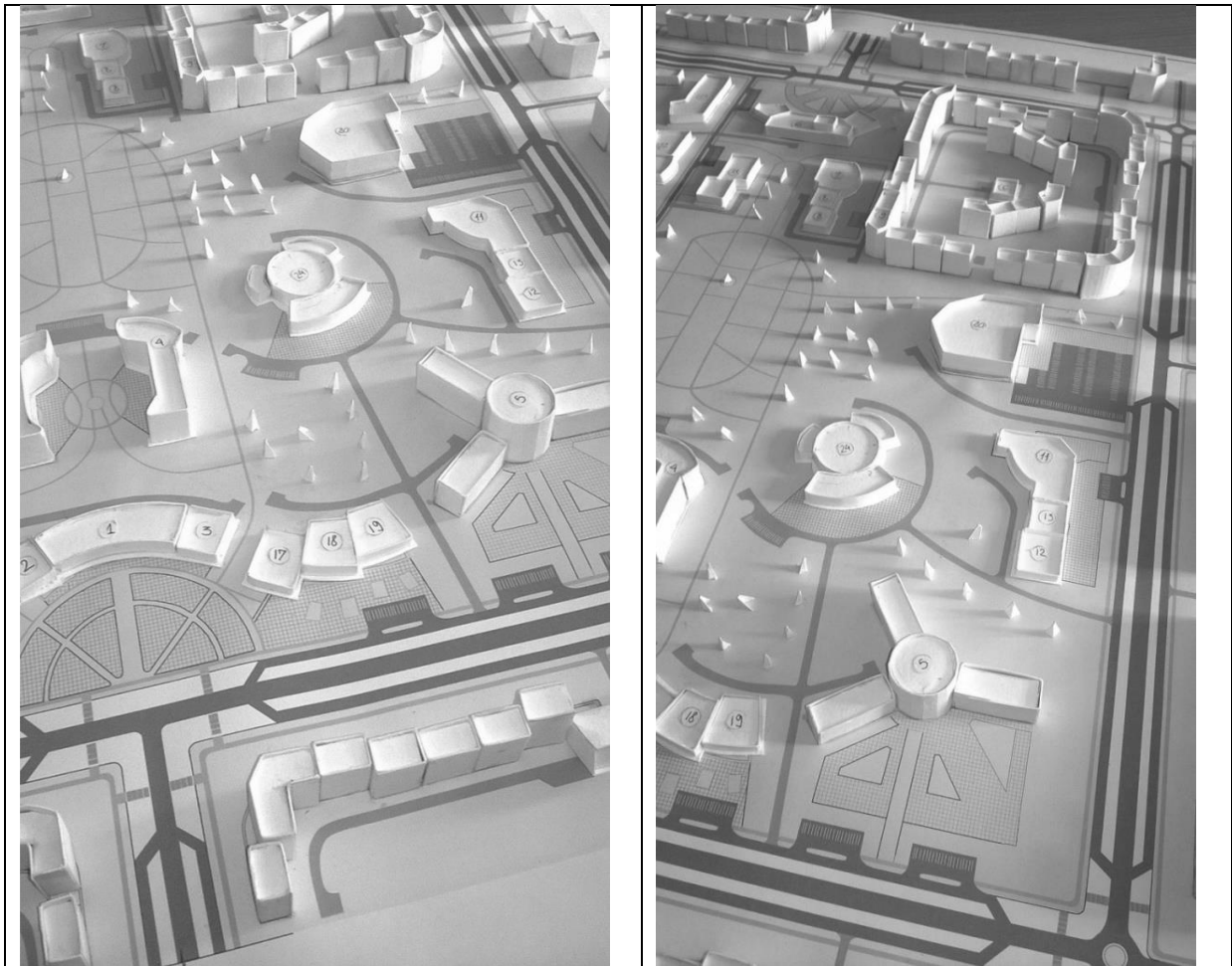
Формулювання цілей статті. На основі аналізу практичної підготовки архітекторів визначити роль робочого макетування, як необхідного етапу творчого пошуку в процесі прийняття архітектурно-проектних вирішень.

Основна частина. На відміну від архітектурознавчих досліджень і концепцій розвитку методології та практики, царина архітектурної педагогіки залишається недостатньо вивченою. Загалом психолого-педагогічні проблеми архітектурної галузі намагалися вирішувати, не виходячи за межі цієї освітньої ланки. Тому традиційні підходи наразі виявилися безпорадними з точки зору найнагальніших проблем. Потреба суттєвих змін не викликає сумнівів, а становлення та розвиток архітектурної освіти, методи та технології опанування цією професією стають полем широкої наукової полеміки та принципівих дискусій [5, с. 3]. Проблема професійної підготовки архітекторів логічно постає з низки особливостей їх діяльності. Структура архітектурної освіти є специфічною і являє собою інтегрований простір, у якому синергетично взаємодіють три освітні блоки: наука, мистецтво й техніка. Архітектурне проектування – вид проектного розроблення, в основу якого покладено архітектурну творчість, тобто діяльність, спрямовану на створення штучного середовища з новою якістю. Воно поєднує творчість, що не формалізується, і проектні операції, що формалізуються і підлягають перевірці [2, с.353]. Всі особливості архітектурного проектування повинні бути враховані при підготовці архітекторів під час навчання в університеті.

Виділяються чотири основні етапи виконання архітектурного проекту: перед проектного аналізу, творчого пошуку, творчого розроблення та завершальний. Саме на етапі творчого пошуку активно використовується робоче макетування. Виконання робочого макету особливо ефективно на початку навчального етапу, як ефективного механізму в процесі прийняття концепції архітектурного задуму та побудови композиції. Так, на другому році навчання студенти виконують архітектурні проекти індивідуального житлового будинку, блокованого або малоповерхового секційного будинку, невеликої громадської будівлі – кафе на 50 місць та гараж на 150 легкових автомобілів. З цього переліку проекти індивідуального житла та кафе можуть характеризуватися як об'ємні композиції. Тому на етапі творчого пошуку студентам пропонується виконати два-три варіанти робочого макету цих об'єктів, що виконуються в пластиліні, картоні тощо. В процесі цієї роботи у студента розвивається просторове мислення, формується поняття концепції архітектурного задуму та

принципи побудови як цілісної композиції, так і взаємозв'язку її структурних частин. Ці макети підлягають ретельному аналізу та порівнянню викладачем, розбираються слабкі і сильні сторони композиції і поступово виробляється концепція архітектурного вирішення.

На третьому курсі студенти виконують містобудівні проекти: планування сільського поселення, середнього міста та громадського центру міста. Майбутнім архітекторам з недостатнім досвідом важко перейти від об'ємного проектування до містобудівного, композиція яких будується за іншими принципами. Тут, як ніде доцільним виявляється виконання робочого макету підоснови для краго розуміння особливостей ландшафтної організації ділянки. Приклад застосування робочого макетування в процесі формування композиції громадського центру міста показано на рисунку 1.

Рисунок 1 - Приклад застосування робочого макетування для вироблення окремих структурних елементів композиції громадського центру (робота студента Козленка Я., керівник Кузьменко Т. Ю.)

Не менш важливим і доцільним є використання робочого макетування, як підготовчого процесу, під час виконання дипломних робіт бакалавра і магістра. Адже від виразного архітектурно-просторового вирішення та обґрунтованої містобудівної та композиційної концепції залежить якість дипломного проекту, за якою характеризують ступінь професійної майстерності майбутнього фахівця, а також виноситься судження відносно того, відбувся він чи ні. Звичайно, на старших курсах студенти опановують

методику комп'ютерного моделювання, що звичайно спрощує і прискорює процес прийняття рішень.

Взагалі, архітектурна освіта є безперервною і не обмежується середнім і вищим рівнями. Архітектор, без перебільшення, навчається все життя і при цьому має постійно слідкувати за новітніми науковими розробками. Невід'ємна частина архітектурної освіти – прогнозування майбутнього, яке неможливе без наукових досліджень: моделювання ситуацій, прогностичних підходів, урахування динаміки змін, що відбуваються. Неврахування цього аспекту негативно відображається на конкурентоспроможності освіти [4, с. 97].

Архітектурна школа повинна спиратися на певні принципи, пріоритетність яких відповідає специфічним установкам, традиціям та інноваціям. Це соціальна орієнтованість, поєднання соціальної та полі модельної освіти та фундаментальність, міждисциплінарність, єдність загальнодержавної, національної та регіональної складових, поєднання навчання, професійної та науково-дослідної діяльності, креативність тощо [3, с. 17].

Висновки. На основі аналізу професійної підготовки студента-архітектора на всіх етапах вивчення дисципліни «Архітектурне проектування» визначено важливу роль робочого макетування як важливого інструменту пошуку концепції архітектурного задуму та вирішення об'ємно-просторової композиції архітектурних та містобудівних об'єктів.

Література

1. *Баженова, Е. Проблемы современного архитектурного образования / Е. Баженова // Аккредитация в образовании. 2011. № 11 (46). [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.akvobr.ru/problems_современного_архитектурного_образования.html.*
2. *Бірілло, І. В. Сучасні вимоги до підготовки майбутніх архітекторів / І.В. Бірілло // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Вип. 40. 2015. С. 349-356.*
3. *Качуровская, Н. М. Формирование профессиональной культуры будущих студентов-архитекторов в образовательном процессе вуза: дисс. .. канд. пед. наук: 13.00.08 /Н. М. Качуровская – Курск, 2005. – 183 с.*
4. *Литвин, В. Психолого-педагогічні проблеми сучасної архітектурної освіти/В. Литвин // Педагогіка і психологія професійної освіти. №4. 2012. С.88-99.*
5. *Мелодинский, Д. Л. Концепции художественного формообразования в архитектурных школах XX века. Развитие творческих идей ВХУТЕМАСа и Баухауза: дис.... д-ра искусствovedения: 18.00.01/Д. Л. Мелодинский. М., 2003. 412 с.*